

© UNICEF Srbija/Shubuckl

UNICEF-ov odgovor na pandemiju COVID-19 u Srbiji

Jun 2020

Pregled

Pandemija bolesti koju izaziva korona virus (COVID-19) je nezapamćenih razmera. Širenje virusa odnosi živote i sredstva za život porodica koje se bore da prežive.

Zajednice su odgovorile na izazov – od zdravstvenih radnika koji rizikuju svoje živote u borbi sa virusom, do mladih koji na inovativne načine dele poruke o javnom zdravlju. Ipak, iako se širenje virusa usporava, njegove socijalne posledice će nastupiti brzo i biće teške – često na štetu najugroženije dece. Deca se ređe razboljevaju od virusa, ali moramo delovati odmah kako ona ne bi postala skrivene žrtve i podnela teret dugoročnih uticaja krize. Posledice pandemije po decu su trenutne i, ako se ne radi na njihovom otklanjanju, mogu ih pratiti tokom čitavog života.

Zajedničkim radom se možemo postarati da COVID-19 ne bude pretnja po društveni i ekonomski razvoj na duže staze i pomoći porodicama i zajednicama da postanu otpornije. Investicije u našu zajedničku budućnost moraju da budu prioritet.

Treba da iskoristimo ovu priliku da gradimo bolju i zeleniju budućnost. Ulaganja u obrazovanje, dečiju zaštitu, zdravlje i ishranu, vodosnabdevanje i sanitarne uslove smanjiće štetu koju je izazvao COVID-19 i pomoći će da se izbegnu buduće krize. I moramo da slušamo decu i mlade i da radimo zajedno sa njima na stvaranju bolje budućnosti.

Pandemija i njene posledice predstavljaju ogroman, ali ne i nepremostiv izazov. Zajedno sa našim partnerima, imamo načine i iskustvo da se izborimo sa tim. To i radimo sada; saradujemo sa Vladom, privatnim sektorom, zdravstvenim radnicima na prvoj liniji odbrane, javnošću i samom decom i mladima kako bismo pronašli i primenili inovativna rešenja.

UNICEF:

1. Pomaže da se uspori širenje virusa, naročito u najugroženijim zajednicama, kroz javno informisanje o preventivnim merama u vezi sa COVID-19

2. Osigurava kontinuitet zdravstvenih usluga za majku i dete, usluga obrazovanja i dečije zaštite za decu i njihove porodice

3. Obezbeđuje sredstva za higijenu, ličnu zaštitnu opremu (LZO), respiratore i drugi sanitetski materijal

4. Radi na saniranju socio-ekonomskog uticaja COVID-19 i dugoročnom oporavku

Komunikacija o riziku

Širenje COVID-19 prati i širenje dezinformacija. UNICEF radi zajedno sa sistemom UN, zdravstvenim stručnjacima i partnerima na širenju činjenica umesto straha i obezbeđuje pouzdane smernice za roditelje, staratelje i prosvetne radnike.

Zaštitite sebe i svoju porodicu od korona virusa

Perite ruke redovno sapunom i vodom.

Pokrijte usta i nos kada kijate ili kašljete.

Zato UNICEF izrađuje i deli veoma važne poruke i savete u vezi sa javnim zdravljem, kako bi pomogao da se širenje virusa uspori, a mortalitet smanji na minimum. Poruke su namenjene porodicama sa decom i mladima i uključuju savete za prevenciju COVID-19; psihosocijalnu podršku za decu, mlade i roditelje; i informacije o podršci za mentalno zdravlje. Materijali i informacije su dostupni na stranici UNICEF-a u Srbiji o COVID-19: <https://www.unicef.org/serbia/korona-virus-covid-19>

- Savete za roditelje svakodnevno gleda **1.200.000** ljudi putem UNICEF-ovog segmenta na Radio-televiziji Srbije
- Kampanja na društvenim medijima **#LearningAtHome** stigla do gotovo **660.000** ljudi
- Poster i brošure sa zdravstvenim informacijama u vezi sa COVID-19 stigli do preko **16.000** ljudi u romskim naseljima, skoro **4400** hraniteljskih porodica i **2900** dece, roditelja i trudnica u izbegličkim i migrantskim centrima dobilo je poruke o COVID-19

Razvoj tokom ranog detinjstva i zdravlje

Dok COVID-19 pritiska zdravstveni sistem, UNICEF radi na osiguravanju kontinuiteta spasonosnih zdravstvenih usluga za majke, novorođenčad i decu. To znači nastavak zadovoljavanja hitnih potreba do kojih je doveo COVID-19, uz dalje sprovođenje ključnih zdravstvenih intervencija kako bi se osiguralo da deca prežive i napreduju.

UNICEF podržava zdravstveni sistem kako bi se osiguralo da zdravstvene usluge za majku i dete obezbede kontinuitet brige o porodicama i deci, naročito najugroženijima. Radimo na tome da osiguramo nesmetan pristup akušerskoj, neonatalnoj i preventivnoj pedijatrijskoj zdravstvenoj zaštiti, imunizaciji, uslugama patronažnih sestara i ranih intervencija.

Da bi se prevazišla nemogućnost ostvarenja intenzivnih kućnih poseta, u partnerstvu sa Radnom grupom Ministarstva zdravlja za unapređenje rada patronažne službe i izabranim domovima zdravlja, patronažna služba se podržava da razvije kvalitetne načine komunikacije sa porodicom uz pomoć video ili telefonskih poziva. Timovi za rane intervencije na 5 lokacija kontinuirano pružaju podršku porodicama sa decom sa teškoćama i smetnjama u razvoju telefonom ili preko interneta, shodno mogućnostima. Putem digitalnih formi učenja timovi za rane intervencije nastavili su da unapređuju svoja

znanja i veštine za kvalitetnu podršku porodicama.

Za doseganje do najsiromašnijih porodica, u partnerstvu sa Ministarstvom zdravlja i Asocijacijom zdravstvenih medijatorke, UNICEF je pružio podršku zdravstvenim medijatorkama da pojačaju kontakte sa porodicama koje žive u romskim naseljima, putem proaktivnih telefonskih poziva i pružanjem informacija o prevenciji bolesti COVID-19 i podrškom u korišćenju zdravstvenih usluga u izmenjenim uslovima, čime se doprlo do preko **16.000** porodica, preko **600** osoba je upućeno na COVID ambulante i oko **1200** dece podržano u procesu vakcinacije.

Vlada Srbije je izrazila interesovanje za UNICEF-ovu platformu RapidPro, platformu otvorenog koda sa aplikacijama koje mogu pomoći da se brzo i u stvarnom vremenu dostavljaju i obezbeđuju ključne informacije od različitih korisnika (institucija, profesionalca u sistemima, populacije) i povežu zajednice sa spasonosnim uslugama, i zatražila je da se ona instalira na vladinim serverima kako bi se koristila u vezi sa COVID-19. Platforma se postavlja uz UNICEF-ovu podršku kako bi se osigurao brz i lak početak njenog korišćenja. Istražuju se dodatne mogućnosti za korišćenje u sektorima zdravstva i obrazovanja.

- Nabavljeno je **71.900** hirurških rukavica, **5.200** zaštitnih kecelja, **25.116** zaštitnih ogrtača, **99.950** hirurških maski, **1.549** skafandera, **5.376** vizira i **9.000** maski N95
- Nabavljeno je **50** respiratora i **61** protokomer kiseonika
- Sredstva za higijenu od ključnog značaja su stigla do preko **16.000** ljudi u romskim naseljima
- Zdravstvene medijatorke su podržale preko **16.000** porodica
- Nabavljeno je **3.200** Porodičnih paketa za učenje i igru za ugrožene porodice

Obrazovanje

Preko **1.000.000** dece je tokom pandemije ostalo kod kuće zbog zatvaranja škola i predškolskih ustanova. UNICEF pruža savete i podršku roditeljima, starateljima i prosvetnim radnicima u vezi sa podrškom u učenju na daljinu i saraduje sa partnerima na izradi inovativnih obrazovnih rešenja. UNICEF će zajedno sa Ministarstvom prosvete nastaviti sa radom na premošćavanju digitalnog jaza kako bi deca nastavila da uče.

Kako bi se osigurao kontinuitet obrazovanja, UNICEF je podržao Ministarstvo prosvete u izradi nacionalnog plana odgovora sistema predškolskog vaspitanja i obrazovanja na epidemiju COVID-19 kroz aktivnosti podrške dobrobiti porodicama sa decom predškolskog uzrasta (psihološka podrška deci i roditeljima, podrška učenju kroz zajedničku igru dece i roditelja, građenje zajednice učenja dece, vaspitača i roditelja, obezbeđivanje kanala komunikacije sa roditeljima na nacionalnom nivou preko RTS-a, pristup materijalima za roditelje putem društvenih mreža, kao što su npr. nedeljne poruke i predlozi roditeljima o zajedničkim aktivnostima sa decom na sajtu i FB UNICEF-a). Vaspitači su različitim oblicima komunikacije obuhvatili **142.022** dece, što predstavlja **79%** upisane dece u predškolske ustanove u Srbiji.

Pružena je podrška Ministarstvu prosvete u praćenju načina učešća i procesa učenja učenika iz osetljivih grupa tokom ostvarivanja obrazovno-vaspitačkog rada učenjem na daljinu. To je naročito važno jer zatvaranje škola predstavlja stvarnu pretnju za produbljivanje nejednakosti u učenju za

© UNICEF/UNI314055/Nikolovski

najmarginalizovaniju decu koja su već u nepovoljnom položaju. Rezultati praćenja pokazuju da je najveći broj učenika u Republici Srbiji (**99%**) uključen u neki oblik učenja na daljinu (praćenje TV časova, korišćenje platformi za onlajn učenje, preuzimanje štampanih materijala). Obuhvat učenika iz ranjivih grupa učenjem na daljinu je manji - tako, **83%** romskih učenika kojima je potrebna dodatna podrška u osnovnom obrazovanju je učilo na daljinu, uključujući **27%** učenika za koje su korišćeni alternativni oblici, kao što je preuzimanje štampanog materijala za učenje.

UNICEF je pružio pomoć Ministarstvu prosvete kako bi pomogao nastavnicima u izradi materijala koji su emitovani na TV kanalima i nacionalnoj onlajn platformi za učenje i doprineo je izgradnji digitalnih kompetencija vaspitača i nastavnika za organizovanje nastave na daljinu.

Imajući u vidu vanredne okolnosti, dve nacionalne obuke - za realizaciju novog kurikulumu i za podizanje digitalnih kompetencija nastavnika - su u saradnji Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja i UNICEF-a, obogaćene sadržajima koji jačaju kompetencije nastavnika za učenje na daljinu. Preko **13.500** nastavnika osnovnih i srednjih škola je pohađalo ove obuke. Na novom Nacionalnom obrazovnom portalu formiran je servis digitalne podrške u planiranju i realizaciji nastave i učenja uz upotrebu IKT (<https://www.portal.edu.rs/podrska/>). Podršku pruža 15 digitalnih mentora.

U saradnji sa Pedagoškim društvom Srbije, Društvom psihologa Srbije, Ministarstvom prosvete, nauke i tehnološkog razvoja i Zavodom za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja UNICEF je organizovao do sada 11 vebinara sa ukupno **799** pedagoga i psihologa, preko novoosnovanog portala Zajednica učenja pedagoga i psihologa (PIR). Na ovom veb portalu nalaze se i resursi za stručne saradnike kako bi na što efikasniji i kvalitetniji način pružili podršku nastavnicima, učenicima i roditeljima/starateljima u vanrednim uslovima (<https://www.portal.edu.rs/pedagozi-i-psiholozi/>). U saradnji sa Zavodom za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja organizovane su onlajn obuke za **126** nastavnika i stručna saradnika o formativnom ocenjivanju u digitalnom okruženju, kao i dva vebinara na istu temu u kome su učestvovala **388** učitelja koji rade sa **10.000** učenika u našim školama (uz podršku Društva učitelja Srbije).

- UNICEF je podržao državne organe u oblasti prosvete u organizovanju učenja na daljinu, čime je podržano oko **943.000** dece
- Nabavljeno je **79** licenci za softver Camtasia za snimanje lekcija za učenje na daljinu
- • **13.500** nastavnika je pohađalo nacionalne obuke kojima jača svoje kompetencije za nastavu na daljinu
- **799** psihologa i pedagoga je osnaženo i podržano za dalju podršku nastavnicima, učenicima i roditeljima tokom učenja na daljinu (podržano je **56.000** dece i **4200** roditelja/staratelja)

informacija, znanja i dobrih praksi kako bi se osnažili zaposleni u socijalnim službama za pružanje kontinuirane i kvalitetne usluge dečije zaštite.

UNICEF je u koordinaciji sa Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i Komesarijatom za izbeglice i migracije pružio podršku u praćenju i koordinaciji aktera u oblasti dečije zaštite u vezi sa pitanjima rodno zasnovanog nasilja i zaštite i bezbednosti kod dece, žena i porodica iz populacije izbeglica i migranata; pružio direktnu i daljinsku pomoć i psihosocijalnu podršku, kao i higijenske pakete.

U koordinaciji sa drugim agencijama UN radimo na aktivnostima vezanim za podršku u vezi sa prijavljivanjem i odgovorom u slučajevima kućnog okruženja sa visokim nivoom stresa koji može povećati verovatnoću od nasilja u porodici i zlostavljanja koji uzrokuju dodatne psihosocijalne poteškoće kod dece, ali može i dovesti do porasta nasilja na internetu.

Dečija zaštita

Kada se poremeti funkcionisanje zajednica, deca koja su već u riziku od nasilja, eksploatacije i zlostavljanja postaju još ugroženija. UNICEF radi na tome da ne dozvoli da se ova pandemija pretvori u krizu u pogledu dečije zaštite.

UNICEF je pripremio Smernice za sprečavanje nepotrebnog izdvajanja dece iz porodica u kontekstu COVID-19 kako bi se osiguralo da deca pogođena korona virusom imaju pristup adekvatnim uslovima za alternativno zbrinjavanje.

Pružili smo podršku u vezi sa koordinacijom, širenjem znanja i praktičnim savetima dežurnim telefonskim SOS centrima za blagovremeno pružanje telefonske i onlajn psihosocijalne podrške i hitnog savetovanja za decu i njihove porodice, između ostalog u vezi sa zaštitom od bilo kog oblika nasilja. U koordinaciji sa Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, a u partnerstvu sa nevladinom organizacijom GRIG, UNICEF sprovodi i program kroz koji se obezbeđuje prostor za kreativno izražavanje dece na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite kroz različite onlajn sadržaje i pružanjem daljinske psihosocijalne podrške u cilju smanjenja doživljaja izolovanosti usled ograničenja kretanja.

U partnerstvu sa Fakultetom političkih nauka, UNICEF je uspostavio onlajn platformu za razmenu

- Higijenski paketi su stigli do skoro **4400** hraniteljskih porodica
- Higijenski paketi su podeljeni u **19** rezidencijalnih ustanova i 4 azilna/ prihvatna centra za izbeglice i migrante i došli su do skoro **2300** ljudi
- Gotovo **180** dece, roditelja i primarnih staratelja iz izbegličke i migrantske populacije je dobilo podršku u vezi sa mentalnim zdravljem i psihosocijalnu podršku u zajednici

© UNICEF Srbija/Shubuckl

Razvoj adolescenata i mladih

UNICEF sluša adolescente i mlade kako bi osigurao da se njihov glas čuje i da se njihove jedinstvene potrebe razumeju i da se na njih odgovori tokom same krize i dugoročnog oporavka.

Pokrenuli smo 2 U-Report čet bota preko Facebook-a i Viber-a o zaštiti od korona virusa, kako bi mladi na jednom mestu dobili ključne proverene informacije na njima prilagođen način i mogli lako da postavljaju pitanja o merama prevencije.

Kroz 5 U-Report anketa o uticaju pandemije na mlade, na brz i efikasan način možemo bolje da razumemo da li adolescenti i mladi mogu da se zaštite od nasilja na internetu, ko su njihovi izvori podrške, kakva su njihova iskustva sa učenjem na daljinu, kako pandemija utiče na njihovo društvo, porodicu ili pristup zdravstvenim uslugama.

UNICEF je pozvao mlade da postanu Volonteri na mreži uspostavljanjem platforme za onlajn volontiranje (<https://bit.ly/VolonteriNaMrezi>), u partnerstvu sa Mladim istraživačima Srbije, uz podršku USAID-a i Ministarstva omladine i sporta. Ova inicijativa omogućava mladima da budu aktivni u nekoliko oblasti: učešće u komunikaciji o COVID-19 i drugim ključnim temama; prevod

obrazovnih materijala kako bi se smanjile jezičke barijere u obrazovanju; pružanje vršnjačke podrške na internetu; promovisanje onlajn participacije i umrežavanje mladih putem U-Report-a. Mladi su takođe podstaknuti da podele svoja iskustva kroz inicijativu za jači glas mladih, a cilj je da se osigura veći prostor za sadržaj koji kreiraju i da se aktivna uloga mladih više prepozna u društvu.

- Putem U-Report platforme 2 čet bota o COVID-19 su pokrenuta preko **7500** puta, a ankete o uticaju pandemije više od **5130** puta.
- Poruke o COVID-19 su stigle do više od **820.000** mladih na društvenim medijima
- Rezultat kampanje na društvenim medijima #VolonteriNaMreži koju su sprovedili volonteri imao je više od **53.000** interakcija na preko **700** objava volontera
- Više od **600** mladih volontera pruža onlajn podršku i od početka inicijative do sad uložili su preko **7650** volonterskih sati

Socijalna zaštita

Socio-ekonomski uticaj COVID-19 najviše će osetiti oni koji su najugroženiji. Mnogi već žive u siromaštvu, a posledice mera odgovora na COVID-19 dovode do rizika od toga da se njihov položaj dodatno pogorša.

Dok se roditelji bore da zadrže svoje poslove i prihode, UNICEF pomaže Vladi da proširi mere socijalne zaštite – programe i politike koji povezuju porodice sa uslugama koje spašavaju živote.

U zagovaranju u vezi sa socio-ekonomskim položajem dece i porodica, UNICEF je pokrenuo telefonsku anketu među **1800** porodica kako bi ocenio društveni uticaj COVID-19 na pristup uslugama socijalne zaštite. **Rezultati ankete su sada dostupni** i doprineće zajedničkoj proceni Tima UN u Srbiji i pomoći će Vladi Republike Srbije da oblikuje određene socio-ekonomske mere predviđene za porodice sa decom.

© UNICEF Srbija/Shubuckl

Partnerstva

UNICEF saraduje sa Vladom Republike Srbije, SZO, drugim agencijama UN, Crvenim krstom Srbije i partnerima iz NVO, sa fokusom na ugroženu decu, adolescente i porodice sa decom – one koje žive u siromašnim domaćinstvima, romskim naseljima, centrima za azil, rezidencijalnim ustanovama i hraniteljskim porodicama.

UNICEF sa SZO zajednički predvodi aktivnosti Tima Ujedinjenih nacija u Srbiji u oblasti komunikacije o riziku i učešća zajednice i oblasti unapređenja kapaciteta zdravstvenog sistema za prevenciju i kontrolu zaraznih bolesti; i učestvuje u Radnom timu Tima UN u Srbiji za hitnu izradu pozicije o socijalnoj zaštiti u socio-ekonomskom odgovoru (zajednički predsedavaju UNDP i MOR).

UNICEF ima velikodušnu podršku institucionalnih donatora, kompanija i pojedinaca u svom radu na pružanju podrške deci i porodicama pogođenim COVID-19, a sada više nego ikada računamo na njih da nastave da podržavaju našu misiju – uprkos ovim teškim vremenima.

Poslovna zajednica u Srbiji pokazala je visok nivo solidarnosti jer je, uprkos usporavanju poslovnih aktivnosti, vrlo brzo reagovala na apel koji je UNICEF uputio kompanijama i pojedincima da doniraju. Od početka izbijanja krize izazvane pandemijom COVID-19, UNICEF u Srbiji prikupio je skoro US\$ 1.200.000 za nabavku respiratora i medicinske i zdravstvene opreme.

IKT sektor preuzeo je lidersku poziciju, jer je prvi solidarno i udruženo reagovao na vanrednu situaciju direktnim donacijama UNICEF-u u Srbiji. Već tokom prvog vikenda od proglašenja vanrednog stanja, Nordeus je usmerio svoju energiju na pomoć zajednici, a zahvaljujući i ličnom angažovanju zaposlenih, tog vikenda prikupljena su sredstva za kupovinu prvih respiratora i protokomera i lične zaštitne opreme za zdravstvene radnike. Zagovaranjem Inicijative „Digitalna Srbija“ i šire IT zajednice, akciji su se odmah priključile kompanije Symphony, Exlert, Execom, Prozone, Vega IT, Orion Telekom, Tajfun Hil, Catena Media, Endava, Continental Automotive, Telenor, Telegroup, Kursevi Online, Quantox Technology i kompanija Schneider Electric DMS NS LLC Novi Sad.

Pored kompanijskih donacija, veliki značaj imaju donacije zaposlenih u kompanijama Nordeus, Symphony, Nutanix i Schneider Electric DMS NS LLC Novi Sad, koji su dali lične donacije, a

menadžment ovih kompanija pozvao je svoje poslovne partnere u Srbiji i inostranstvu da se priključe i doniraju UNICEF-u u Srbiji. Organizovane su i nezavisne akcije koje su podsticale humanost, poput inicijative „I am not a robot“ IT društva Novog Sada koja je pokrenula kampanju na društvenim mrežama za pomoć Kliničkom centru Vojvodine.

Telenor, dugogodišnji partner UNICEF-a, se pridružio apelu i podržao kupovinu lične zaštitne opreme za zdravstvene radnike i higijenske pakete za najugroženije porodice. Podrška privatnog sektora bila je brza i značajno je doprinela da UNICEF-ov odgovor bude efikasan i usmeren na pravovremenu nabavku nedostajućih respiratora i medicinske i zdravstvene opreme. I kompanije iz drugih industrija, pridružile su se apelu: Multikom grupa, Raiffeisen bank, Eurobanka, Vojvođanska banka, Sberbank Srbija, I&F McCann Grupa, Eko Helenik, Merck, PhiAcademy, Steel Impex, LIDL Srbija, MOL Serbia, Petite Geneve Petrović, Udruženje reciklera Srbije, Kalemegdan Development, Nova communications, Inter Gradex Trade, Emakina RS, MRG, Ardagh Group, Rio Tinto.

Na samom početku izbijanja krize, među prvima je reagovala i donirala sredstva UNICEF-ova nacionalna ambasadorka Ana Ivanović, a treba naglasiti i odgovor pojedinačnih donatora koji su svojim donacijama podržali aktivnosti UNICEF-a u Srbiji.

- UNICEF je prikupio **1.103.469** američkih dolara iz privatnog sektora i od pojedinaca.
- USAID pruža podršku UNICEF-u sa **1.400.000** američkih dolara.
- UNICEF je uložio **513.022** američkih dolara sopstvenih sredstava

